

The background is an abstract watercolor painting. It features a large, faint hand shape in shades of blue and green, with various colorful splatters and washes of paint. In the bottom right corner, there is a circular gold seal of the University of Gothenburg, featuring a lion and the Latin text 'SIGILLUM UNIVERSITATIS GOTHOBURGENSIS' and 'ADVT RVMQVE'.

Sanningar

HUMANIST- OCH TEOLOGDAGARNA | 11-12 APRIL 2014

Sanningar

”Sanning” är ett stort ord med högtidlig klang, och vi skyggar inför det: det verkar så absolut, så helt utan nyanser. Påståendet att det i alla lägen finns olika sanningar har blivit en klyscha som vi garderar oss med för att slippa ge hugg på oss, samtidigt som vi framstår som vidsynta och toleranta.

Med tanke på begreppets grundläggande positiva laddning är det påfallande hur ofta man talar om sanningen i negativa sammanhang: att få höra ett sanningens ord eller konfronteras med den nakna sanningen är inte odelat angenämt, lika litet som att möta sanningens ögonblick eller tvingas se sanningen i vitögat. ”Dig sover smickrets röst, hör sanningens en gång”, löd Esaias Tegnér’s stränga maning till Moder Svea. Under denna dimension av obehag ligger en föreställning som dagligen möter läsaren av de svenska dagstidningarnas kultursidor, nämligen att den sanna verkligheten är svår och tung. ”Svärta” ska det vara, och lyckliga slut är definitionsmässigt ”påklustrade”.

Men det finns andra sätt att definiera sanningen. Den engelske skalden John Keats’ grekiska urna förkunnar orakelmässigt att sanningen och skönheten är samma sak, och Johannesevangeliet lovar att ”ni skall lära känna sanningen, och sanningen skall göra er fria” (Joh. 8:32). Här är sanningen i det mest upplyftande sällskap man kan tänka sig: skönhet är åtråvärd på alla sätt, och strävan efter frihet ses allmänt som något gott.

Var står då dagens forskare i relation till sanningen? Ja, nog är vår hållning mer försiktig än den som företrädde av tidigare generationers vetenskapsmän: de drog sig inte för att hävda sin förmåga att tala om vad som faktiskt hände, och vad som verkligen var sant. Vi är mer pragmatiska, eftersom vi vet hur lätt man påverkas av personliga erfarenheter och av den egna samtids värderingar. Men trots att vi inte kan göra anspråk på att nå absoluta sanningar, måste vi sträva efter att komma sanningen så nära vi kan, sporrade, inte hämmade, av medvetenheten om våra begränsningar. Somliga av oss tar fiktionen till hjälp, uppmuntrade av J. W. von Goethes begreppspar *Dichtung und Wahrheit*.

Välkommen in i sanningssökandets svindlande landskap med HT-forskarna som vägvisare!

Professor *Marianne Thormählen*

Prodekan för forskning, Humanistiska och teologiska fakulteterna

Humanist- och teologdagarna | 11–12 april 2014
Alla föreläsningar äger rum på Språk- och litteraturcentrum, Helgonabacken 12, Lund.

Fritt inträde. Hela klasser får gärna boka i förväg för att vara säkra på att få plats. Se programmets baksida för kontaktuppgifter.

Rausingföreläsare 2014 – Marianne Gullberg

LÖRDAGEN 12 APRIL | 12.00 | HÖRSALEN | SPRÅK- OCH LITTERATURCENTRUM

© Charlotte Carlberg Bårg

Marianne Gullberg kom tillbaka till Lund år 2010 efter en lysande forskarkarriär på kontinenten, som bl.a. ledde till att hon blev professorskompetent i flera språkvetenskapliga ämnen. Därför är det helt korrekt att kalla anställningen av henne en ”internationell topprekrytering”, trots hennes lundsiska rötter: hon disputerade här år 1998.

Att Lund fick henne tillbaka berodde i stor utsträckning på rektor Per Erikssons ansträngningar att knyta internationella forskarstjärnor till Lund genom ett kallelseförfarande. Det engagemanget har varit särdeles lyckosamt för HT-fakulteternas vidkommande i och med att vi – också tack vare forskningsvicerektor Sven Strömqvists personkännedom – fick

Marianne Gullberg som professor i psykolingvistik och chef för Humanistlaboratoriet.

Marianne Gullberg har brutit ny mark inom en viktig lundaspecialitet, nämligen andraspråksinläring. De flesta av oss har fått höra att barn lär sig språk lättare än vuxna, men Marianne Gullbergs forskning visar att vuxna faktiskt är mycket kraftfulla språkinlärare. Det är en uppmuntrande insikt. Ytterligare en sådan insikt är att våra hjärnor utvecklas när vi lär oss språk, också i mogen ålder. Med andra ord är det aldrig för sent att stimulera sin mentala kapacitet genom att lära sig ett nytt språk, oavsett om det är den klassiska grekiska man alltid önskar man hade fått med sig från skolan eller den spanska som varje Spanienresenär inser att man behöver behärska för att kunna ta sig runt i landet för egen maskin.

En särskilt fängslande del av Marianne Gullbergs forskning handlar om samspelet mellan tal och gester. Hon har visat att även den som talar ett som vuxen inlärt språk med perfekt uttal kan avslöja sig genom att gestikulera på modersmålet. Till exempel kan en holländare som lär sig franska tala helt korrekt, men han bryter på holländska i sina handrörelser.

Som chef för Humanistlaboratoriet har Marianne Gullberg utvecklat en innovativ forskningsenhet till en omistlig resurs för hela universitetet och dess omvärld, med en ledarstil där klokhet, humor och visionär förmåga förenas med effektivitet och empati.

2012 blev Marianne Gullberg den enda lundaforskaren som tilldelades ett av de synnerligen prestigefyllda "Wallenberg Scholarships". Det är alltså inte bara HT-fakulteterna som har anledning att vara glada och stolta över denna enastående medarbetare utan även hela Lunds universitet.

Professor *Marianne Thormählen*

Prodekan för forskning, Humanistiska och teologiska fakulteterna

RAUSINGFÖRELÄSARE

Vartannat år hålls Rausingföreläsningen av en forskare inom humaniora, och vartannat år av en nordisk framstående kulturpersonlighet. För föreläsningen utgår ett stipendium ur stiftelsen Elisabeth Rausing's minnesfond.

Rausingföreläsare genom tiderna: www.ht.lu.se/Rausingforelasare

Programöversikt – fredagen 11 april

9.15–9.40

Samuel Rubenson | **Men Bibeln hade fel – om lögnens betydelse för sanningen** | Hörsalen

Ive Brissman | **En obekväm sanning – klimatkrisen i offentlig debatt** | L201

Lone Koldtoft | **Søren Kierkegaard og sandhed** | H140

10.00–10.25

Merle Horne | **Sanningen är... att hjärnan växer när man lär sig ett nytt språk!** | Hörsalen

Torbjörn Ahlström | **Sanningen om Barumkvinnans alla förlossningar** | A129b

Eric Pudney | **The Truth About Shakespeare** | L201

10.45–11.10

Anders Persson och Johannes Persson | **Prövbara, möjliga, fungerande sanningar inom utbildning och skola** | Hörsalen

Martin Lembke | **Sanning och teologi** | A129b

Andrea Karlsson | **Får man utmana statens sanningar i dagens Turkiet?** | L201

11.30–11.55

Nicoló Dell'Unto | **Reconstructing the Past – the Use of Virtual Reality in Archaeology** | Hörsalen

Emma Sundkvist | **Kvinnorättsarbete i Egypten tre år efter revolten** | A129b

Kristofer Hansson | **Demokratisering av sanningen** | L201

Föreläsningar från Humanistlaboratoriet

För mer information kring Humanistlaboratoriets verksamhet, se www.humlab.lu.se

10.00–10.25 _____

Richard Andersson | En sanning om läppläsning | H140

10.45–11.10 _____

Susan Sayehli | Sanningen sitter i detaljerna – ERP-data i språkstudier | H140

11.30–11.55 _____

Stefan Lindgren | Hur sanna kan datorgenererade historiska miljöer vara? | H140

12.00–13.00 _____

Visning av utrustning från Humanistlaboratoriet i foajén på Språk- och litteraturcentrum.

13.15–13.40 _____

Jana Holsanova | Förmedlar syntolken den sanna bilden till blinda? | Hörsalen

Anders Sigrell | Retorik – språk och verklighet | A129b

Yvonne Maria Werner | "Den katolska faran" – antikatholicism och svensk nationell identitet | L201

Aske Damtoft Poulsen | Was the Emperor Augustus a Liar? | H140

14.00–14.25 _____

Max Liljefors | När konsten slukar livet | Hörsalen

Erik J. Olsson | Till sanningens försvar | A129b

Alexander Strukelj | Sanning ur din hjärnas synvinkel | L201

Samtliga programpunkter äger rum på Språk- och litteraturcentrum

Marion Lamberth | Myter, fakta och en obekräftad sanning om *Easy Rider* | H140

14.45–15.10 _____

David Dunér | Är det verkligen sant att man kan tala med utomjordingar? | Hörsalen

Hans Teke | Spaced Learning – om hjärnan får bestämma | A129b

Claes Lindskog | "Vi vantrivs i sanningen!" – röster ur den engelskspråkiga litteraturen | L201

Andreas Seland | Descartes og den narrative sannheten | H140

15.30–15.55 _____

Björn Larsson | Sanningen är inte vad den har varit! | Hörsalen

Mathias Cederholm | Medeltida sanningar – från eder och uppror till lag och rätt | A129b

Aasulv Lande | Er religiøs identitet illusorisk? Ein presentasjon av Toshio Kuroda | H140

16.15–16.40 _____

Magdalena Nordin | Hur mäter man människors religiösa tro – vad är sant för vem? | Hörsalen

Joel Parthemore | The View from Antirealism – Truth(s) as a Moving Target | L201

Marianne Thormählen | The True Moral of *Wuthering Heights* | H140

Samtliga programpunkter äger rum på Språk- och litteraturcentrum

Programöversikt – lördagen 12 april

Börja lördagen med en kaffe och kaka i SOL-kaféet

Idag bjuder Humanistiska och teologiska fakulteterna på kaffe och kaka till föreläsningarna. Välkommen!

10.00–10.25

Jesper Svartvik | "Men det finns väl bara en sanning?!" Om sanningsanspråk och religionsmöten | Hörsalen

Rune Söderlund | *Evangelium veritatis* – en gnostisk evangelieskrift | A129b

Kristina Lundblad | Är det verkligen sant att pappersboken håller på att försvinna? | L201

10.40–11.05

Ann Heberlein | Minnen, sanning och lögn – att berätta sitt liv | Hörsalen

Victoria Höög | Sanning blir osanning eller tvärtom? Aristoteles och Linnés teorier i ett historiskt perspektiv | A129b

11.20–11.45

Johannes Persson och Nils-Eric Sahlin | *Vetenskap för sanningssökare* | Hörsalen

David Svärd | *Smörjelsen* undervisar sant om allt | A129b

Lars Gustaf Andersson | Peter Weiss som Peter Weiss – ett dolt självporträtt | L201

12.00–13.00

Årets Rausingföreläsning av Marianne Gullberg | Kan man lära sig kinesiska som vuxen? Sant och osant om vuxen språkinläring | Hörsalen

Fredagen 11 april

Samtliga programpunkter äger rum på Språk- och litteraturcentrum

9.15–9.40

• Hörsalen

MEN BIBELN HADE FEL – OM LÖGNENS BETYDELSE FÖR SANNINGEN

Samuel Rubenson

Att Bibeln innehåller orimligheter och motsägelser insåg de lärda kristna på 200-talet bättre än många moderna teologer. Men deras svar på varför det är och måste vara så överraskar och avslöjar något om sanningsbegreppets problematik och modernitetens inskränkthet. Hur såg den bibeltolkning ut som i diskussion med samtidens filosofi växte fram på 200- och 300-talen? Varför kom den sedan att begravas? Och, inte minst, vad kan den betyda idag?

Professor i kyrkohistoria vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

• L201

EN OBEKVÄM SANNING – KLIMATKRISEN I OFFENTLIG DEBATT

Ive Brissman

Al Gores *An Inconvenient Truth* fick stort genomslag i klimatdebatten, dels i förhållande till klimatskeptiker, dels till frågor om de utmaningar och förändringar som samhället ställs inför. Är det vetenskapen, religionen eller politiken som kan ge svar på vår tids ödesfråga? Kan vi bli bekväma med en obekväm sanning?

Doktorand i religionshistoria vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

• H140

SØREN KIERKEGAARD OG SANDHED

Lone Koldtoft

22 år gammel i 1835 skriver den danske filosof, forfatter og teolog Søren Kierkegaard i en optegnelse fra Gilleleje: "Det kommer an paa at forstaae min Bestemmelse, at see, hvad Guddommen egentlig vil, at jeg skal gjøre; det gjælder om at finde en Sandhed, som er Sandhed for mig, at finde den Idee, for hvilken jeg vil leve og døe." I dette foredrag skal vi se på, hvordan Kierkegaard (eller snarere hans pseudonym Climacus) opfatter begrebet sandhed primært i værket *Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift* fra 1846.

Adjunkt i danska vid Språk- och litteraturcentrum.

Föredraget hålls på danska, men med svensk ordlista och Kierkegaardcitat på svenska.

10.00–10.25

• Hörsalen

SANNINGEN ÄR... ATT HJÄRNAN VÄXER NÄR MAN LÄR SIG ETT NYTT SPRÅK!

Merle Horne

Forskningen om språkbearbetning har visat att delar av hjärnan förändras när man lär sig ett nytt språk. Med dagens hjärnavbildningstekniker kan vi inte iaktta förändringar i hjärnan med en noggrannhetsnivå som är finare än ca en kubikmillimeter. I en sådan volym kan det dock finnas mer än hundratusen hjärnceller. Ett nytt fakultetsöverskridande forskningsinitiativ vid Lunds universitet (HuMeNS=Humaniora-Medicin-Naturvetenskap-Samhällsvetenskap) har som mål att få en bättre förståelse för vad som händer på denna mikro-(hjärncell-)nivå under språktillägnet.

Professor i lingvistik vid Språk- och litteraturcentrum.

• A129b

SANNINGEN OM BARUMKVINNANS ALLA FÖRLOSSNINGAR

Torbjörn Ahlström

1939 påträffades ett skelett i samband med grävarbeten vid Oppmannasjöns strand ungefär två kilometer norr om Bäckaskogs slott. Med C14-metoden kan vi konstatera att skelettet är 8700 år gammalt. Var det en man eller en kvinna? Jaktredskapen pekade på en man, enligt arkeologerna. Benforskaren menade att det var en kvinna. Slutpunkten för denna diskussion kom 1970 när Nils Gustaf Gejvall publicerade sina rön kring de förändringar som kunde konstateras i bäckenbenet. Men var det verkligen sanningen som kom fram? Här kommer jag att presentera nya rön om dessa förändringar och vilka omtolkningar av skelettfyndet dessa påkallar.

Professor i historisk osteologi vid Institutionen för arkeologi och antikens historia.

• L201

THE TRUTH ABOUT SHAKESPEARE

Eric Pudney

William Shakespeare is the most famous and prestigious author in the English language, and probably in any language. Since the 19th century, though, a number of people have suggested that Shakespeare was not the author of the plays attributed to him. This suggestion has been rejected – often angrily – by the vast majority of scholars, but the so-called ‘authorship question’ continues to be raised. So who really wrote Shakespeare’s plays, and why does it matter?

Doktorand i engelska med litteraturvetenskaplig inriktning vid Språk- och litteraturcentrum.
Föredraget hålls på engelska.

10.45–11.10

• Hörsalen

PRÖVBARA, MÖJLIGA, FUNGERANDE SANNINGAR INOM UTBILDNING OCH SKOLA

Anders Persson och Johannes Persson

I högskolelagen sedan 1977 och skollagen sedan 2010 sägs att, i det första fallet, utbildningen ska vila på “vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet” och, i det andra fallet, att utbildningen ska vila på “vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet”. Varför dessa tre grunder? Har det med sanning att göra? Och pekar de i så fall på olika slag av sanningar som är viktiga för utbildning men som skulle kunna leda till divergerande beslutsfattande eller rent av hamna i spänningsförhållande? Eller kan man tänka sig att de tre grunderna bidrar med olika sorts evidens om samma slags fenomen, så att de skulle kunna konvergera mot samma sanning, men än så länge inte har gjort det?

Anders Persson är professor i utbildningsvetenskap vid Institutionen för utbildningsvetenskap. Johannes Persson är professor i teoretisk filosofi och prefekt vid Institutionen för utbildningsvetenskap.

• A129b

SANNING OCH TEOLOGI

Martin Lembke

Är det sant att Jesus föddes av en kvinna som aldrig haft sex? Är det ett historiskt faktum att hans döda kropp blev levandegjord igen? KG Hammar, Antje Jackelén, Werner Jeanrond och andra hermeneutiskt orienterade teologer vill ogärna besvara sådana frågor. Men borde inte kristna tänkare, för att inte tala om kyrkoledare, åtminstone kunna säga vad de tror? Jag vill med detta föredrag försöka blottlägga vari osäkerheten består. Min hypotes är att den delvis bottnar i vissa förlegade kunskapsteoretiska uppfattningar om sanningens natur.

Forskare vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

• L201

FÅR MAN UTMANA STATENS SANNINGAR I DAGENS TURKIET?

Andrea Karlsson

I den turkiska offentligheten har diskussioner om det armeniska folkmordet 1915 varit tabu. Det är inte direkt förbjudet i lag att ta begreppet folkmord i sin mun. De som har utgivit böcker på temat och yttrat sig offentligt har dock utsatts för både rättsliga och andra repressalier. Under 2000-talet har 1915 års händelser fått tilltagande intresse och utrymme i det livaktiga civilsamhället. På vilket sätt har den turkiska statens lögner utmanats i den turkiska offentligheten?

Doktorand i mänskliga rättigheter vid Historiska institutionen.

11.30–11.55

• Hörsalen

RECONSTRUCTING THE PAST – THE USE OF VIRTUAL REALITY IN ARCHAEOLOGY

Nicoló Dell'Unto

Virtual reality allows archaeologists to visualise ancient sites in three dimensions, and therefore represents a useful instrument to study and interpret archaeological contexts combining information coming from different disciplines. Moreover, virtual reality makes scientific contents accessible to the public, increasing the possibilities for museums and research centres to diffuse more accurate interpretations of the past. In the course of this lecture, several projects where virtual reality has been used to reconstruct ancient monuments and sites in three dimension will be presented and discussed.

Biträdande universitetslektor i antikens kultur och samhällsliv vid Institutionen för arkeologi och antikens historia. *Föredraget hålls på engelska.*

• A129b

KVINNORÄTTSSARBETE I EGYPTEN TRE ÅR EFTER REVOLTEN

Emma Sundkvist

Från fältstudier i Kairo förra hösten presenteras här erfarenheter av samtal och intervjuer med aktörer inom Egyptens kvinnorrättsrörelser. Ett dominant fokus för många kvinnorrättsorganisationer och aktivister har sedan störtandet av Mubarak varit att söka påverka utformandet av landets nya konstitution för att säkra kvinnors lika rätt. Samtidigt som projekt kring konstitutionen legitimerar de olika regeringar som styrt Egypten sedan 2011, är de flesta aktivister ambivalenta gentemot samtliga av dessa. Vissa planerar att inte ens gå till valurnan när konstitutionen väl ska röstas igenom.

Doktorand i mänskliga rättigheter vid Historiska institutionen.

• L201

DEMOKRATISERING AV SANNINGEN

Kristofer Hansson

BAGADILICO är en spetsforskningsmiljö vid Lunds universitet vars målsättning är att utveckla och förbättra behandlingar av Huntingtons sjukdom och Parkinsons. De upptäckter som görs är inte bara experimentella utan ska komma patienter till gagn. Forskare har därmed kommit att bli inte bara upptäckare utan också personer som ska interagera med samhället och föra en dialog med patienter och anhöriga. I denna "demokratisering av sanningen" har forskaren fått en ny roll. I föredraget presenteras och diskuteras konsekvenserna av denna förändring.

Forskare i etnologi vid Institutionen för kulturvetenskaper.

Föreläsningar från Humanistlaboratoriet

För mer information kring Humanistlaboratoriets verksamhet, se www.humlab.lu.se

• H140 | 10.00–10.25 | EN SANNING OM LÄPPLÄSNING

Richard Andersson – forskare i kognitionsvetenskap

De absolut flesta av oss kan läsa av andra människors läpp- och munrörelser för att se vad de säger. Är detta något vi behöver koncentrera oss på att göra, eller sker det automatiskt? Tittar vi nödvändigtvis på läpparna när en annan person talar? Gör vi det hela tiden eller flyttar vi blicken dynamiskt vid behov? Gammal och ny forskning integreras för att leverera en sanning om vår förmåga att läsa av läppar.

• H140 | 10.45–11.10 | SANNINGEN SITTER I DETALJERNA – ERP-DATA I SPRÅKSTUDIER

Susan Sayehli – forskare i lingvistik och fonetik

Med Electroencephalogram (EEG) kan vi mäta hjärnaktiviteten medan människor bearbetar ord och meningar millisekund för millisekund på ett sätt som är inte möjligt med traditionella språkvetenskapliga mått. I föredraget visar jag hur vi genom att spela in EEG hjälper sanningen på traven – vi får en förfinad bild av skillnader och likheter i hur vi bearbetar språk som till exempel vårt första och andra språk.

• H140 | 11.30–11.55 | HUR SANNA KAN DATORGENERERADE HISTORISKA MILJÖER VARA?

Stefan Lindgren – forskningsingenjör

För dagens filmer och dokumentärer produceras datorgenererade historiska miljöer av allt bättre kvalitet. Den snabba tekniska utvecklingen ger nya möjligheter. Men hur sanningsenliga kan dessa miljöer vara? Vilka begränsningar finns det? Föredraget baseras på erfarenheter från 3d-dokumentationsdelen av det Svenska Pompejprojektet.

12.00–13.00

VISNING AV UTRUSTNING FRÅN HUMANISTLABORATORIET I FOAJÉN PÅ SPRÅK- OCH LITTERATURCENTRUM

MICROSACCADES – IN SEARCH OF A FUNCTION

Marcus Nyström – forskningsingenjör

Even when we fixate an object, our eyes make small eye movements. In this demo, you will learn more about these fascinating movements and record as well as view your own fixational eye movements.

13.15–13.40

• Hörsalen

FÖRMEDLAR SYNTOLKEN DEN SANNA BILDEN TILL BLINDA?

Jana Holsanova

Att kunna uppleva visuella scener och bilder är något som vi tar för givet under en film eller teaterföreställning. Blinda och synskadade i publiken kan dock missa viktiga aspekter som bara syns men som inte artikuleras genom språket eller ljud. Syntolkens uppgift är att framkalla levande mentala bilder genom att beskriva visuella scener språkligt. – Hinner man beskriva allt? Hur tajmas tolkningen så att den passar till vad som sägs i replikerna och vad som hörs i ljuden? Kan den avsedda effekten uppnås?

Docent i kognitionsvetenskap vid Filosofiska institutionen.

• A129b

RETORIK – SPRÅK OCH VERKLIGHET

Anders Sigrell

Retorik var under antiken, medeltiden och renässansen det viktigaste ämnet i skolan. Sedan försvann det under en tid. När den nuvarande professuren tillsattes 2008 var det första gången på två hundra år som Lunds universitet fick en professur i retorik. Varför försvann retorikämnet? Varför har det kommit tillbaka? Kan det ha något att göra med vår syn på språk-sanning-verklighet? Det vill jag tro.

Professor i retorik vid Språk- och litteraturcentrum.

• L201

”DEN KATOLSKA FARAN” – ANTIKATOLICISM OCH SVENSK NATIONELL IDENTITET

Yvonne Maria Werner

Sanningar formuleras ofta i kontrast till och i polemik mot det ”osanna”. I Sverige har katolicismen haft denna funktion, antingen det nu handlat om att framställa den som en ”falsk” religion eller som ett ”farligt” ideologiskt system. Att den katolska kyrkan uppträtt med anspråk på att representera den enda ”sanna” kyrkan har underbläst dessa stämningar. I mitt föredrag kommer jag att med exempel från 1800- och 1900-talen belysa denna antikatolska tradition och dess betydelse för formeringen av svensk nationell identitet.

Professor i historia vid Historiska institutionen.

• H140

WAS THE EMPEROR AUGUSTUS A LIAR?

Aske Damtoft Poulsen

This year marks the 2000th anniversary of the death of Augustus, Rome’s first emperor. In addition to being the first emperor of Rome, Augustus is by many – both ancients and moderns – also considered the best emperor of Rome. However, his rise to power is a story of intrigue, betrayal, and high treason. How did he deal with this fact when he, near the end of his days, wrote a summary of his achievements, the so-called *Res Gestae*?

Doktorand i latin vid Språk- och litteraturcentrum.

Föredraget hålls på engelska.

14.00–14.25

• Hörsalen

NÄR KONSTEN SLUKAR LIVET

Max Liljefors

Konsten speglar livet. Konsten kritiserar livet. Konsten skapar bilder av andra möjliga sätt att leva. Bakom dessa synsätt ligger antagandet att konst och liv är åtskilda, att de inte är samma sak. Men vissa konstnärer förvandlar sina liv – sina kroppar, sin smärta och tid – till konst så skoningslöst att ingenting återstår utanför konsten. Mitt föredrag handlar om två sådana nutida konstnärer, Marina Abramović (världsberömd) och Tehching Hsieh (tämmligen okänd), och sanningssökandet bakom obevekligheten i deras performances.

Professor i konsthistoria och visuella studier vid Institutionen för kulturvetenskaper.

• A129b

TILL SANNINGENS FÖRSVAR

Erik J. Olsson

För många historiska humanister var sanningsbegreppet självklart. Man tvistade om vad som var sant i konkreta fall, men ifrågasatte inte att det fanns en sanning att tvista om. Under 1900-talet skedde en förskjutning mot relativism och postmodernism. Jag argumenterar i föredraget att dessa oavsiktligt underminerar både forskningen och demokratin. Samtidigt finns det skäl att tro att vissa humanister alltför lättvindigt gett upp tron på Sanningen. Som illustration pekar jag på problem i ett centralt argument hos filosofen Richard Rorty.

Professor i teoretisk filosofi vid Filosofiska institutionen.

• L201

SANNING UR DIN HJÄRNAS SYNVINKEL

Alexander Strukelj

Du möts ständigt av en stor mängd synintryck, ljud, text och talat språk som snabbt måste hanteras. Eftersom det är väldigt mycket information som behandlas så tar din hjärna genvägar baserade på informationens kontext och dina tidigare erfarenheter. Men ibland blir det fel. Under min föreläsning kommer jag att prata om hur kontexten får dig att se saker som inte stämmer, hur språket påverkar hur du ser kontexten, och hur kontexten påverkar hur du ser på språket.

Doktorand i engelsk lingvistik vid Språk- och litteraturcentrum och forskningsassistent inom projektet EyeLearn i Humanistlaboratoriet.

• H140

MYTER, FAKTA OCH EN OBEKRÄFTAD SANNING OM *EASY RIDER*

Marion Lamberth

Easy Rider (1969) hyllar drömmen om frihet i en tid då USA skakas av politiska oroligheter i skuggan av ett alltmer ohållbart Vietnamkrig. Filmens upphovspersoner Dennis Hopper och Peter Fonda såg sig själva som representanter för sin tids ungdomsrevolt och har velat skapa en film för en ung publik, med bland annat ett soundtrack av uteslutande rockmusik. Filminspelningen präglades enligt dem av lekfullhet och improvisation medan analysen av filmen visar att det måste ha funnits ett noggrant kalkylerat koncept, i alla fall för en viss scen.

Forskare i musikvetenskap vid Institutionen för kulturvetenskaper.

14.45–15.10

• Hörsalen

ÄR DET VERKLIGEN SANT ATT MAN KAN TALA MED UTOMJORDINGAR?

David Dunér

Finns det liv i rymden? Och om det också finns intelligenta varelser där ute, skulle vi kunna kommunicera med varandra, och skulle vi kunna förstå varandra? Idag sker det, inom det mångvetenskapliga forskningsfältet astrobiologi, ett intensivt sökande efter beboeliga planeter ute i rymden och en livlig forskning kring hur livet en gång har uppstått. Men även historia, språkvetenskap och kognitionsvetenskap kan bidra till förståelsen av människans plats i universum, vad det innebär att tänka och kommunicera.

Professor i idé- och lärdoms historia vid Institutionen för kulturvetenskaper och Centrum för kognitiv semiotik.

• A129b

SPACED LEARNING – OM HJÄRNAN FÅR BESTÄMMA

Hans Teke

Spaced Learning är en ny undervisningsmetod som just nu prövas på olika ställen i världen, till exempel England och Nya Zeeland. Den bygger på relativt nya neurovetenskapliga rön om hur hjärnan inkodar minnen. Genom stark koncentration av information, pauser samt repetition och återkallande kan man få en lektion att gå rakt in i långtidsminnet. Det är en sanning så god som någon, att en utbildning som ligger i tiden måste vara uppdaterad utifrån vad vi numera vet om hur hjärnan fungerar.

Doktorand i utbildningsvetenskap vid Institutionen för utbildningsvetenskap.

• L201

”VI VANTRIVS I SANNINGEN!” – RÖSTER UR DEN ENGELSKSPRÅKIGA LITTERATUREN

Claes Lindskog

Hur kan man tro på det man vet inte är sant? Och hur man kan låta bli att tro på det man vet är sant? Vore det inte jättebra om man kunde tro på vad man vill? Eller vore det tvärtom farligt? Är sanningen ens sann? Jag presenterar några röster ur den engelskspråkiga litteraturen som ifrågasätter sanningens makt över oss och visar hur det inte alls behöver vara självmodersäkert att säga emot vad som är sant, utan i stället livsnödvärdigt.

Vikarierande universitetslektor i engelska vid Språk- och litteraturcentrum.

• H140

DESCARTES OG DEN NARRATIVE SANNHETEN

Andreas Seland

I dette foredraget kommer jeg til å vise hvordan det å forstå noe som et narrativ, eller en fortelling, kontra det å forstå noe som et argument, eller en teoretisk utlegning, forandrer hvordan vi forholder oss til teksten vi har fremfor oss, og hva den kan sies å kommunisere. Foredraget tar utgangspunkt i Descartes sitt jeg-tenker-altså-er-jeg-argument (cogito-argumentet), og søker å vise hvordan fortellerstemmen i Descartes tekst undergraver hans egen argumentasjon, og erstatter det å skulle kommunisere en viss sannhet, med det å kommunisere en viss følelse.

Doktorand i religionsfilosofi vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

Föredraget hålls på norska.

15.30–15.55

• Hörsalen

SANNINGEN ÄR INTE VAD DEN HAR VARIT!

Björn Larsson

Aldrig tidigare har människan haft så mycket kunskap om världen och om sig själv. Vetenskapen levererar nya, hisnande upptäckter, alltifrån flyktiga partiklar i mikrokosmos till gigantiska svarta hål i makrokosmos, i en ständigt växande ström. Trots det har sanningen väl aldrig haft så dåligt rykte som nu. Någon sanning, sägs det, finns inte. Allt är relativt och subjektivt. Gränsen mellan fiktion och verklighet, mellan sanning och lögn, tycks ha förlorat sin mening. Men är det sant att det inte finns någon sanning? Måste inte människan kunna skilja på fiktion och verklighet om hon ska göra sig en förhoppning om att överleva?

Professor i franska vid Språk- och litteraturcentrum.

• A129b

MEDELTIDA SANNINGAR – FRÅN EDER OCH UPPROR TILL LAG OCH RÄTT

Mathias Cederholm

Vad var sant för en medeltida människa? Under medeltiden fanns knappast vetenskapliga sanningar eller en skriftkultur i modern mening. Så hur bar man sig åt för att gemensamt fastställa vad som var sanna och falska påståenden? Med några kultur- och språkhistoriska utblickar ska vi se att sanning var ett avgörande problem för medeltidsmänniskorna, och att starka kopplingar fanns till föreställningar knutna kring eder, ordning, sedvänja, ära och heder. Med denna bakgrund får vi nya och kanske litet oväntade perspektiv på allt från hur rättsprocesser fungerade till vad stora uppror egentligen handlade om.

Forskare vid Historiska institutionen.

• H140

ER RELIGIÖS IDENTITET ILLUSORISK? EIN PRESENTASJON AV TOSHIO KURODA

Aasulv Lande

Den japanske religionshistorikaren Toshio Kuroda skapte på 1980-talet furore med sin forskning innan japansk religionshistorie. Han kritiserte radikalt den religiøse identitet i japansk shinto. Dermed problematiserte han implisitt tradisjonell religiøs identitet og reiste nye synspunkt på grenser mellom religionane. Må vi som følgje av desse innsikter fortrinnsvis operere med "mang-religiøse felt", heller enn "atskilte religionar med separate identitetar"?

Professor emeritus i missionsvetenskap vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

Föredraget hålls på norska.

16.15–16.40

• Hörsalen

HUR MÄTER MAN MÄNNISKORS RELIGIÖSA TRO – VAD ÄR SANT FÖR VEM?

Magdalena Nordin

Religionssociologer försöker få kunskap om vilken betydelse religion har för individer och för samhället, men hur kan man mäta detta och hur kan vi veta att det vi mäter är sant? I föredraget kommer jag att presenteras några av de frågor som vi ställer för att mäta människors religiositet, vilka svar vi får och hur vi kan veta om de svar vi får in är sanna.

Universitetslektor i religionssociologi vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

• L201

THE VIEW FROM ANTIREALISM – TRUTH(S) AS A MOVING TARGET

Joel Parthemore

Truth collectively or truths individually are often taken to be atemporal: outside time; once established, truth is meant never to change. Although it stands accused of opening the door to complete relativism, metaphysical antirealism does not deny the existence of truth(s); rather, it ties truth(s) to a specific historical and cultural context. That includes scientific truth(s), a substantial constitutive part of which is seen as tied to a particular context and shaped by researchers' inevitable biases. It is not that truth lacks a timeless aspect; it is rather that truth – perhaps any truth – also has an aspect that changes. Though certainly controversial, such a claim has well-known backers, not least Albert Einstein.

Forskare i semiotik vid Språk- och litteraturcentrum.

Föredraget hålls på engelska.

• H140

THE TRUE MORAL OF WUTHERING HEIGHTS

Marianne Thormählen

Commentators on *Wuthering Heights* usually argue that there is no ethical rationale in this remarkable, and uncomfortable, book. Many have called it 'amoral', and if you think of Catherine and Heathcliff's passionate relationship as a splendid elemental force thwarted by social conventions, that view makes sense. By contrast, this lecture presents a thoroughgoing moral dimension which is germane to the place where the novel was written, the home of a clergyman in the Church of England.

Professor i engelska med litteraturvetenskaplig inriktning vid Språk- och litteraturcentrum.

Föredraget hålls på engelska.

Lördagen 12 april

10.00–10.25

• Hörsalen

”MEN DET FINNS VÄL BARA EN SANNING?!” OM SANNINGSANSPRÅK OCH RELIGIONSMÖTEN

Jesper Svartvik

Den vanligaste invändningen mot religionsdialog är troligen att sanningsbegreppet därmed urholkas. Många tycks mena att om sanningen står att finna i den egna religiösa traditionen måste ”de andra” per definition ha fel. Men kanske kan andra traditioner än den egna rymma aspekter av sanningen – eller kanske till och med andra sanningar? Eller måste religionsmöten nödvändigtvis vara ett nollsummespel?

Professor i religionsteologi vid Centrum för teologi och religionsvetenskap och Svenska teologiska institutet i Jerusalem.

• A129b

EVANGELIUM VERITATIS – EN GNOSTISK EVANGELIESKRIFT

Rune Söderlund

Kyrkofadern Irenaeus nämner i slutet av 100-talet att en gnostiker vid namn Valentinus författat en skrift med namnet Sanningens evangelium. Bland de så kallade Nag Hammadifynden 1945, vilka varit epokgörande för utforskandet av gnosticismen, återfanns fragment av ett verk som inleds med orden: ”Detta är sanningens evangelium.” Eventuellt kan detta verk vara identiskt med Valentinus skrift. I föreläsningen presenteras kortfattat vad det är för en ”sanning” som författaren vill förmedla till läsaren. Särskilt uppmärksammas verkets relation till Johannesevangeliet.

Tidigare universitetslektor i dogmatik med symbolik vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

• L201

ÄR DET VERKLIGEN SANT ATT PAPPERSBOKEN HÅLLER PÅ ATT FÖRSVINNA?

Kristina Lundblad

Det pratas mycket om e-boken i medierna och man får lätt en känsla av att den gamla vanliga pappersboken snart är ett minne blott. Men stämmer det verkligen? Och kan man ens jämföra e-boken och pappersboken – kan den ena ersätta den andra? Varför påstår man att pappersboken är döende och vad skulle hända om den verkligen försvann? Och vad är det egentligen för skillnad mellan papper och pixlar?

Universitetslektor i bokhistoria vid Institutionen för kulturvetenskaper.

10.40–11.05

• Hörsalen

MINNEN, SANNING OCH LÖGN – ATT BERÄTTA SITT LIV

Ann Heberlein

Jag finns inte utan mina minnen. Mina minnen finns inte utan mig. De upptäckts inte, nej, de skapas. För att berätta berättelsen om mig själv? ”Livet är inte det man lever, utan det man minns och som man minns för att berätta om”, skriver Gabriel García Márquez. När vi berättar för andra om oss själva berättar vi samtidigt för oss själva. Don Cupitt skriver att människans liv består av många små berättelser. Vi blir till genom våra minnen, vad vi väljer att minnas och hur. Vi sorterar. Regisserar och flyttar om. För att få det liv vi önskar.

Universitetslektor i etik vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

• A129b

SANNING BLIR OSANNING ELLER TVÄRTOM? ARISTOTELES OCH LINNÉ'S TEORIER I ETT HISTORISKT PERSPEKTIV

Victoria Höög

En klassisk följeslagare till seriöst kunskapssökande är insikten hur svårt det är att fastställa absoluta sanningar. I ett historiskt perspektiv kan återvändsgränder visa sig vara en väg framåt. Två vetenskapliga systembyggare, Aristoteles och Carl von Linné, illustrerar tesen att irrgångar, eller vad vi i efterhand rubricerar som sådana, med nödvändighet tillhör det vetenskapliga arbetet. I sin samtid var irrgångarna meningsfulla uttolkningar i en sammanhängande begriplig världsbild.

Docent i idé- och lärdoms historia vid Institutionen för kulturvetenskaper.

11.20–11.45

• Hörsalen

VETENSKAP FÖR SANNINGSSÖKARE

Johannes Persson och Nils-Eric Sahlin

Bertrand Russell har sagt att vår värld styrs av de okunniga och inbiliska snarare än de kunniga och eftertänksamma. Det är lättare att sprida villfarelse än att sträva efter sanningen – i vardagen såväl som i vetenskapen. Oavsett om vi studerar universums minsta beståndsdelar eller ägnar oss åt humaniora är det vår skyldighet som forskare att vara sokratiska. Vi har en moralisk förpliktelse att sträva efter klarhet och vara medvetna om våra tankars felbarhet, och inte minst måste vi

vara ärliga vad gäller vår kunskaps brister. Vår uppgift som forskare är att söka sanningen och därigenom förhoppningsvis skapa ordning och mening i en annars milt kaotisk tillvaro.

Johannes Persson är professor i teoretisk filosofi vid Filosofiska institutionen. Nils-Eric Sahlin är professor i medicinsk etik vid BMC.

• A129b

SMÖRJELSEN UNDERVISAR SANT OM ALLT

David Svärd

Påståendet att de troende har tagit emot en smörjelse som är sann och undervisar om allt i Första Johannesbrevet i Nya testamentet kan väcka frågor och har också förståtts på skilda sätt av olika uttolkare. Vad är denna allvetande och sanningsförmedlande smörjelse? Hur central tanken på gudomlig smörjelse är i Nya testamentet antyds av att båda uttrycken Messias, från hebreiskan och arameiskan, och Kristus från grekiskan, betyder "den Smorde".

Doktorand i Nya testamentets exegetik vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

• L201

PETER WEISS SOM PETER WEISS: ETT DOLT SJÄLVPORTRÄTT

Lars Gustaf Andersson

Den tysk-svenske författaren och konstnären Peter Weiss (1916–1982) är känd som författare till dramerna *Marat/Sade* och *Rannsakingen* och romanen *Motståndets estetik*. På 1950-talet verkade han också som fri filmare. Han gjorde några kortfilmer och sedermera två långfilmer. I dessa medverkade han som statist. Jag vill visa hur han genom de här till synes enkla inhoppen har gett ett porträtt av sig själv och sin konstnärliga utveckling. Samtidigt hoppas jag kunna ge en bild av hans filmarbete i stort.

Professor i filmvetenskap vid Språk- och litteraturcentrum.

12.00–13.00

• Hörsalen – årets Rausingföreläsning med Marianne Gullberg KAN MAN LÄRA SIG KINESISKA SOM VUXEN? SANT OCH OSANT OM VUXEN SPRÅKINLÄRNING

Det är en vanlig föreställning att vuxna inte är bra på språkinläring, särskilt inte jämfört med barn. Ofta haltar dock jämförelsen. Barn och vuxna har olika förutsättningar och lär sig under olika omständigheter. Jag ger här en kort översikt över vad man finner när man jämför barn och vuxna – ända upp i hög ålder – under likartade former. Resultaten inger hopp: vuxna är kraftfulla inlärare.

Övriga programpunkter

Visning av utrustning från Humanistlaboratoriet i foajén på SOL-centrum

Fredag 11 april 12.00–13.00

Börja lördagen med en kaffe och kaka i SOL-kaféet

SOL-kaféet håller öppet också på lördagen den 12 april, och då bjuder Humanistiska och teologiska fakulteterna på kaffe och kaka till föreläsningarna.

Bokförsäljning

Biblioteket ordnar bokförsäljning i foajén. Välj bland nya publikationer av forskare inom humaniora och teologi och utgallrade dubletter. Glöm inte att ta med kontanter, vi har inte möjlighet att ta betalt med kort.

BYGGARBETEN KAN FÖRSVÅRA PARKERINGEN

Var ute i god tid för att hitta parkering. På grund av ombyggnationer norr om Språk- och litteraturcentrum finns det lite färre parkeringsplatser tillgängliga än vanligt.

Lokalbuss linje 1 stannar precis utanför SOL-centrum – hållplats Sölvegatan.

SKOLBESÖK

Skolklasser som vill besöka Humanist- och teologdagarna får gärna höra av sig i förväg för att vara säkra på att få plats. Kontakta Gisela Lindberg, tel.046–222 72 33, e-post: Gisela.Lindberg@kansliht.lu.se

FLER EXEMPLAR

Detta program finns att hämta i universitetets huvudbyggnad, på Akademiska föreningen och på turistbyrån i Lund. Det går också att beställa program genom Kansli HT; tel. 046–222 72 33, e-post: Gisela.Lindberg@kansliht.lu.se

Programmet finns också på www.ht.lu.se/htdagar

LUNDS UNIVERSITET
Humanistiska och teologiska fakulteterna